

М. А. Вальо

Біркенмаєр Юзеф

БІРКЕНМАЄР Юзеф (Birkenmajer Jyzef; 19. 03. 1897, містечко Черняхів Краків. воєводства – 26. 09. 1939, Варшава) – польський поет, прозаїк, перекладач, літературознавець. Син проф. Ягеллон. університету. Закін. гімназію у Кракові. Мобіліз. до австр. армії, потрапив до рос. полону й перебував у таборі для полонених у Сибіру. Після повернення навч. в Ягеллон. і Варшав. університетах. 1932 здобув ступінь д-ра філософії, а 1937 – д-ра габілітації за працю «Patriam Carmen “Bogurodzica Dziewica”», видану 1937 у Львові під назвою: «“Bogurodzica Dziewica”: Analiza tekstu, treści i formy». Цього ж року виїхав до США для викладання польс. мови й літ-ри в університеті м. Медісон (шт. Вісконсін). 1939 був запрош. на посаду проф. Люблін. катол. університету, але з початком війни 1 вересня зголосився до польс. війська й загинув при обороні Варшави. Письменницька та наук. діяльність Б. була багатогранною й динамічною. Автор кількох поет. збірок, зокрема «Ulica i droga» (Warszawa, 1926), низки збірок проз. творів: «Łzy Chrystusowe» (Poznań, 1926), «Śmierć na wesole» (Warszawa, 1937) та ін. 1934–38 вийшло 7 книжок творів для дітей, 6 видань популяр. серії «Postacie Świątych», 10 видань влас. перекладів творів світ. літ-ри (Дж. Голсуорсі, Р. Таґор, Дж.-Р. Кіплінґ, Е. Салґарі, Горацій та ін.). Його літературознавчі праці присвяч. проблемам давньопольс. літ-ри, зокрема впливу на неї Святого Письма і творів антич. літ-ри, дослідженням жанрів середньовіч. гімну та епітафії, творчості М. Рея, М. Гусовського; залишив також глибокі розвідки з творчості А. Міцкевича, Г. Сенкевича, Я. Каспровича та ін. польс. письменників-класиків. Помітне місце в н.-д. діяльності вченого посідала його участь у дискусії навколо проблеми походження пісні «Богородице Діво», виконаної перед Грюнвальд. битвою 1410, яку польс. літературознавство вважало польс. воєнним гімном. Початок дискусії 1906 поклала праця В. Щурата «Грунвальдська пісня “Bogurodzicza Dziewica” – пам’ятка західноруської літератури 14 в.», в якій доводилося давньорус. походження пісні, званої на Русі й принесеної під Грюнвальд руськими та литов. полками – учасниками цієї битви. Концепція Щурата протягом багатьох років зазнавала гострої й непримирен. критики польс. учених, зокрема проф. О. Брікнера, але й знайшла підтримку укр. учених, зокрема І. Франка. Кінець цій дискусії поклала участь у ній Б. На основі аналізу тексту й мелодії пісні у низці розвідок, зокрема – «Zagadnienie autorstwa “Bogurodzicy”», «Dyskusja o “Bogurodzicy”» (обидві – 1936), «Sprawa opieczętowana» (1937), «Trzeźwe poglądy prof. Brücknera na “Bogurodzicę”» (1938) та у згаданій монографії 1937 Б.

довів непереконливість аргументів польс. критики й виступив на захист концепції В. Щурата. У книгозбірні В. Щурата зберігається примірник монографії Б. з дарчим написом автора з нагоди завершення дискусії, яка тривала тридцять років.

Бібліографічний опис:

Біркенмаєр Юзеф / М. А. Вальо // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-35375>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).